

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

**СЕКТОР ОСИГУРАЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

Извештај за прво тромесечје 2021. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за (ре)осигурање	4
Остали учесници на тржишту.....	5
1.2. Структура портфеља осигурања.....	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	8
Структура пасиве	9
2. Показатељи пословања.....	11
2.1. Адекватност капитала	11
2.2. Квалитет имовине	11
2.3. Инвестирање средстава техничких резерви	12
2.4. Профитабилност	13
2.5. Ликвидност	13
3. Аутоодговорност.....	14
4. Закључак	14

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T1	прво тромесечје у години – период од 1. 1. до 31. 3.
T2	друго тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 6.

1. Тржиште осигурања¹

1.1. Учесници на тржишту

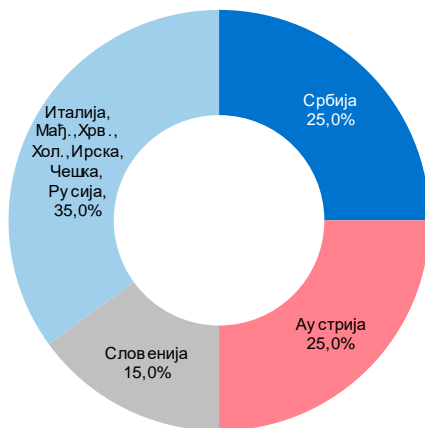
Друштва за (ре)осигурање

На крају Т1 2021. године, у Републици Србији послује 20 друштава за (ре)осигурање и њихов број је непромењен у односу на исти период претходне године. Искључиво пословима осигурања бави се 16 друштава, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем баве се четири друштва, док искључиво неживотним осигурањем, односно и животним и неживотним осигурањем бави се по шест друштава.

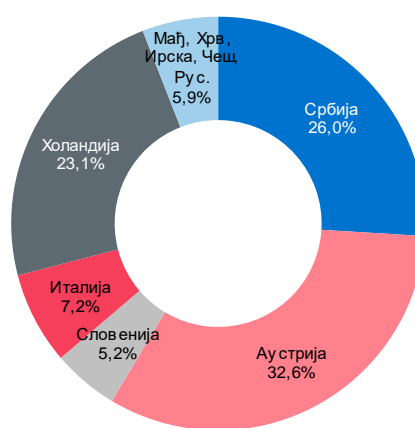
Посматрано према власничкој структури капитала, од 20 друштава на крају Т1 2021. године 15 је у већинском страном власништву.

На крају Т1 2021. године, друштва у страном власништву бележе преовлађујуће учешће у: премији животних осигурања са 87,2%, премији неживотних осигурања са 61,1%, укупној имовини са 74,0%, као и у броју запослених са 65,7%.

Графикон 1.1.1. Структура друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т1 2021)

Графикон 1.1.2. Билансна сума друштава за (ре)осигурање Србије према власништву (у Т1 2021)

¹ Извештај је базиран на подацима које су друштва за (ре)осигурање дужна да достављају Народној банци Србије.

Остали учесници на тржишту

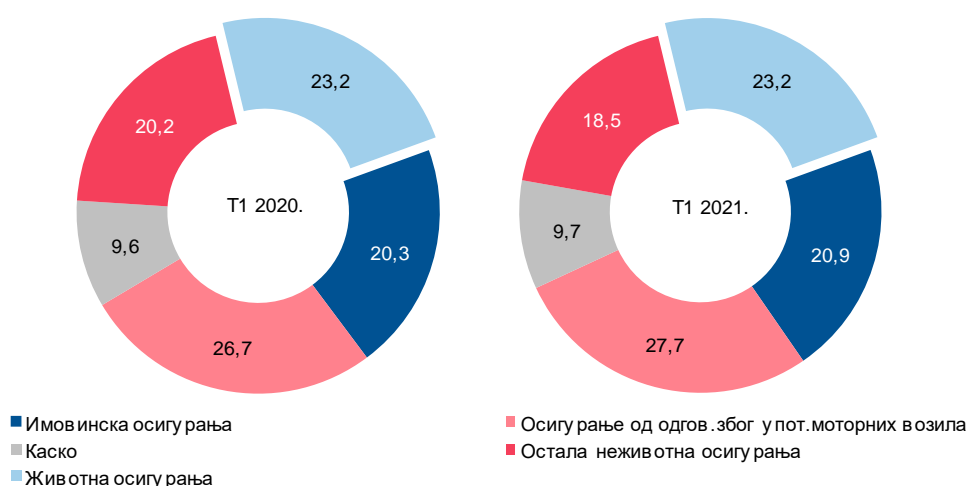
Поред друштава за (ре)осигурање на тржишту, на крају Т1 2021. године, послује и: 17 банака, шест давалаца финансијског лизинга и јавни поштански оператор, који су добили сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 101 правно лице (друштва за посредовање у осигурању и друштва за заступање у осигурању), 78 заступника у осигурању (физичко лице – предузетник) и 3.967 активних овлашћених лица за обављање послова заступања, односно послова посредовања у осигурању.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у Т1 2021. године износила је 27,8 млрд динара (237 млн евра или 285 млн долара)², што представља раст од 3,2% у односу на исти период претходне године.

Захваљујући подједнаком расту премије неживотних и премије животних осигурања, структура премије је остала непромењена у поређењу са истим периодом претходне године, тако да учешће неживотних осигурања износи 76,8%, док је учешће животних осигурања 23,2%.

Графикон 1.2. Укупна премија према врстама осигурања
(у Т1 2020. и Т1 2021, у %)

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано према врстама осигурања, структура премије у Т1 2021. године слична је структури у истом периоду 2020. године, уз највеће учешће осигурања

² Према просечној вредности средњег курса Народне банке Србије за Т1 2021. године.

од одговорности због употребе моторних возила у укупној премији од 27,7%. Затим следе животна осигурања са 23,2%, имовинска осигурања са 20,9% и осигурање моторних возила – каско са 9,7%.

Премија неживотних осигурања у Т1 2021. године бележи раст од 3,2% у односу на исти период 2020. године. Премија имовинских осигурања порасла је за 6,3%, премија осигурања моторних возила – каско за 4,7%, а премија добровољног здравственог осигурања за 6,9%. Премија осигурања од одговорности због употребе моторних возила, након краткотрајног пада у Т1 2020. године, као последице пандемије вируса корона, и опоравка у Т2 2020. године, наставља с растом од 7,2% у Т1 2021. године.

Наведени раст премије добровољног здравственог осигурања прати и раст учешћа премије ове врсте осигурања са 7,6% у Т1 2020. године на 7,8% у Т1 2021. године. При томе, 68,5% тржишта покривају три друштва за осигурање.

Осигурање од последица незгоде, које обухвата, између осталих, и обавезна осигурања као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду и од професионалних обољења, у Т1 2021. године, уз благи пад од 0,8%, бележи учешће од 3,2%.

У Т1 2021. године нема промена у ранг-листи пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини премије животних осигурања, која у укупној премији животних осигурања свих друштава за осигурање учествују са 83,4%. Међутим, променио се ранг пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини укупне премије и премије неживотних осигурања, која у укупним наведеним категоријама свих друштава за осигурање учествују са 78,3% и 79,8%, респективно.

Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају, билансних сума свих друштава за (ре)осигурање, умерена је и на крају Т1 2021. године износи 1.302.³

³ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Табела 1.2. Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање
(у млн динара, у %)

	31. 3. 2020.			31. 3. 2021.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Према критеријуму укупне премије							
Дунав	7339	27,2	1	7425	26,7	1	-
Ђенерали	5728	21,3	2	6018	21,6	2	-
ДДОР	3013	11,2	4	3211	11,5	3	раст
Винер	3387	12,6	3	2995	10,8	4	пад
Триглав	1954	7,3	5	2143	7,7	5	-
Према критеријуму премије неживотних осигурања							
Дунав	6696	32,4	1	6599	30,9	1	-
Ђенерали	3874	18,7	2	4039	18,9	2	-
ДДОР	2548	12,3	3	2713	12,7	3	-
Триглав	1778	8,6	5	1938	9,1	4	раст
Винер	1897	9,2	4	1761	8,2	5	пад
Према критеријуму премије животних осигурања							
Ђенерали	1854	29,7	1	1979	30,7	1	-
Винер	1489	23,8	2	1234	19,1	2	-
Граве	777	12,4	3	844	13,1	3	-
Дунав	643	10,3	4	826	12,8	4	-
ДДОР	465	7,4	5	498	7,7	5	-

Извор: Народна банка Србије.

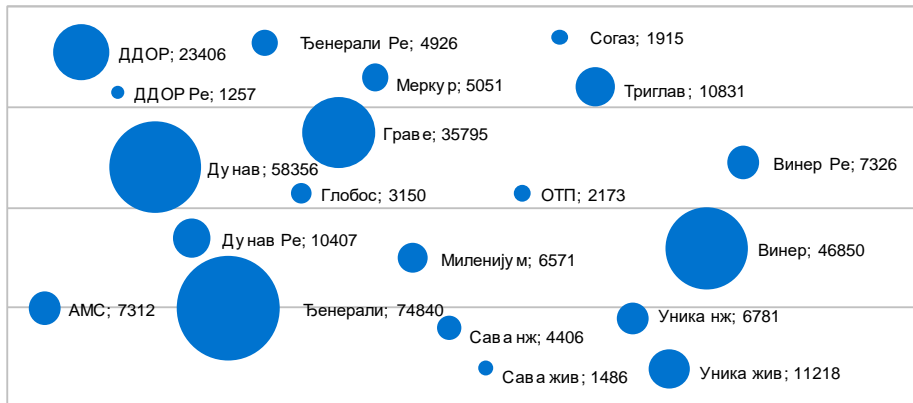
1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за (ре)осигурање повећана је на крају Т1 2021. године на 324,1 млрд динара (2.756 млн евра или 3.227 млн долара),⁴ и то за 8,0% у односу на крај Т1 претходне године.

⁴ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 31. марта 2021. године.

Графикон 1.3.1. **Билансне суме друштава за (ре)осигурање**
(на дан 31. марта.2021, у млн динара)

Извор: Народна банка Србије.

У Т1 2021. године није промењена ранг-листа пет највећих друштава за осигурање посматрано према висини билансне суме, која у укупној билансној суми свих друштава за осигурање учествују са 79,6%.

Табела 1.3. **Ранг-листа пет највећих друштава за осигурање према критеријуму билансне суме**
(у млн динара, у %)

	31. 3. 2020.			31. 3. 2021.			Промена ранга
	Износ	Учешће	Ранг	Износ	Учешће	Ранг	
Бeнeрaли	71833	25,8	1	74840	24,9	1	-
Дунaв	52760	18,9	2	58356	19,4	2	-
Винeр	43293	15,5	3	46850	15,6	3	-
Гравe	33632	12,1	4	35795	11,9	4	-
ДДОР	21652	7,8	5	23406	7,8	5	-

Извор: Народна банка Србије.

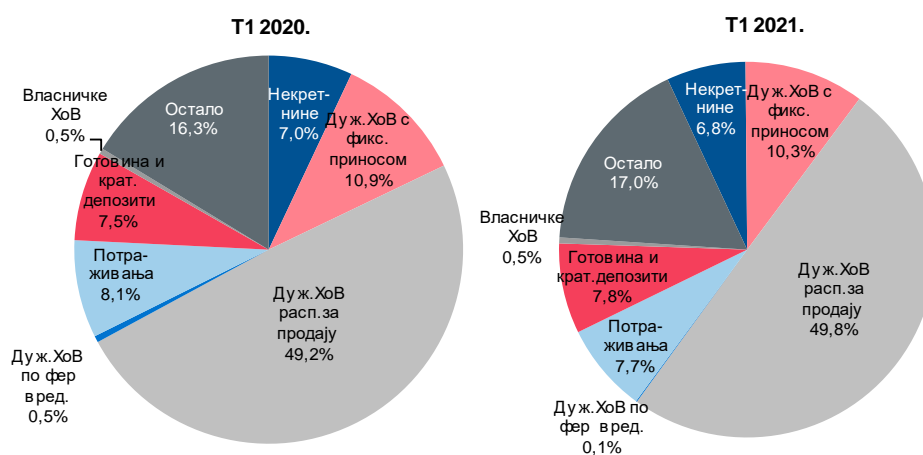
Структура активе

У структури активе друштава за (ре)осигурање, са стањем на дан 31. марта 2021. године, највећи део односио се на дужничке хартије од вредности, и то дужничке хартије од вредности расположиве за продају (49,8%), с фиксним приносом (10,3%) и које се исказују по фер вредности кроз биланс успеха (0,1%), иза којих су следили: готовина и краткорочни депозити (7,8%), потраживања

(7,7%), техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара (7,5%), некретнине, постројења и опрема (6,8%), и остало⁵.

У поређењу са стањем на исти дан претходне године може се закључити да, с једне стране, дужничке хартије од вредности смањују претежно учешће у Т1 2021. године на 60,2%, док, с друге стране, техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара (као део категорије *Остало* у Графикону 1.3.2) повећавају своје учешће.⁶

Графикон 1.3.2. Структура активе
(на дан 31. марта 2020. и 31. марта 2021.)

Извор: Народна банка Србије.

Структура пасиве

На крају Т1 2021. године, у структури пасиве друштва за (ре)осигурање техничке резерве исказују учешће од 66,2%, а капитал 24,2%.

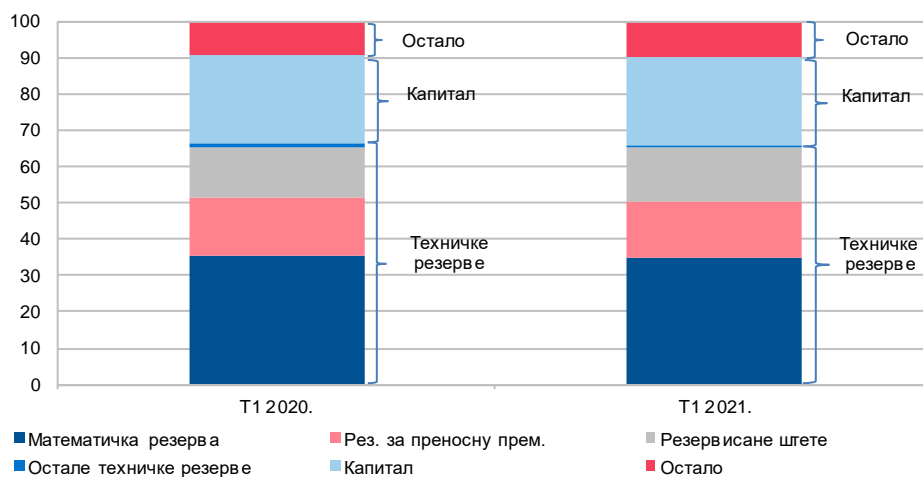
Капитал у износу од 78,0 млрд динара бележи раст у односу на крај Т1 претходне године по стопи од 8,1%. Техничке резерве у износу од 213,2 млрд динара, након дугогодишњег континуираног раста, прекинутог на крају Т1 2020. године и Т2 2020. године услед решавања велике имовинске штете изазване у

⁵ *Остало* у Графикону 1.3.2. обухвата: нематеријална улагања, гудвил, софтвер и остала права, учешћа у капиталу, остале дугорочне финансијске пласмане (осим дужничких ХоВ са фиксним приносом), остала дугорочна средства, одложена пореска средства, залихе, стална средства намењена продаји, остале ХоВ у оквиру финансијских пласмана, остале краткорочне финансијске пласмане, порез на додату вредност, АВР и техничке резерве на терет саосигураваача, реосигураваача и ретроцесионара.

⁶ Раст учешћа са 6,8% у Т1 2020. године на 7,5% у Т1 2021. године.

септембру 2018. године, поново расту, тако да на крају Т1 2021. године оне износе 7,9%. Математичка резерва задржава најзначајније учешће у техничким резервама, са стопом раста у Т1 2021. године од 6,2% у односу на исти период претходне године.

Графикон 1.3.3. Структура пасиве
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

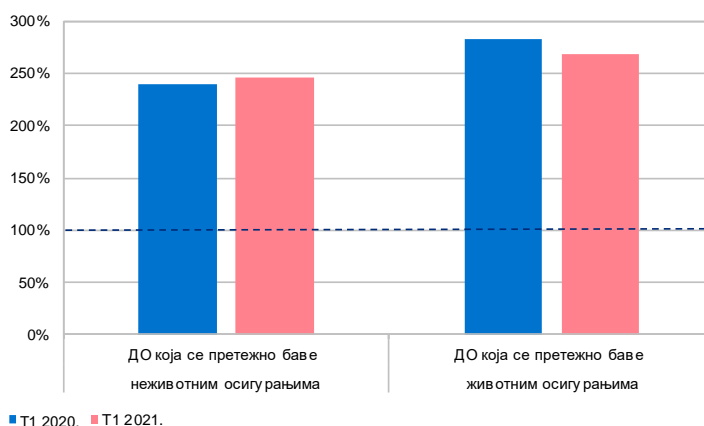
2. Показатељи пословања

2.1. Адекватност капитала

Солвентност друштва за (ре)осигурање у великој мери зависи од довољности техничких резерви за преузете обавезе из осигурања, а пре свега од испуњености услова који се односе на адекватност капитала, а утврђени су као однос захтеване и расположиве маргине солвентности.

Расположива маргина солвентности друштва за (ре)осигурање на дан 31. марта 2021. године у Републици Србији износила је 51,0 млрд динара, а захтевана маргина солвентности 20,1 млрд динара. Код друштава која се претежно баве *неживотним осигурањима* **основни показатељ адекватности капитала** (однос расположиве и захтеване маргине солвентности) износио је 245,5%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 269,1%.

Графикон 2.1. Адекватност капитала друштава за осигурање

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Квалитет имовине

Учешће облика активе које може карактерисати отежана наплативост (нематеријална улагања, некретнине, пласмани у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања) у укупној активи друштава за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, тј. **рацио теже утрживе активе** на крају T1 2021. године на задовољавајућем је нивоу и износи

16,9%, док је на крају 2020. године износио 16,3%. На промену вредности овог показатеља утицао је раст наведених облика активе већи од раста саме активе.

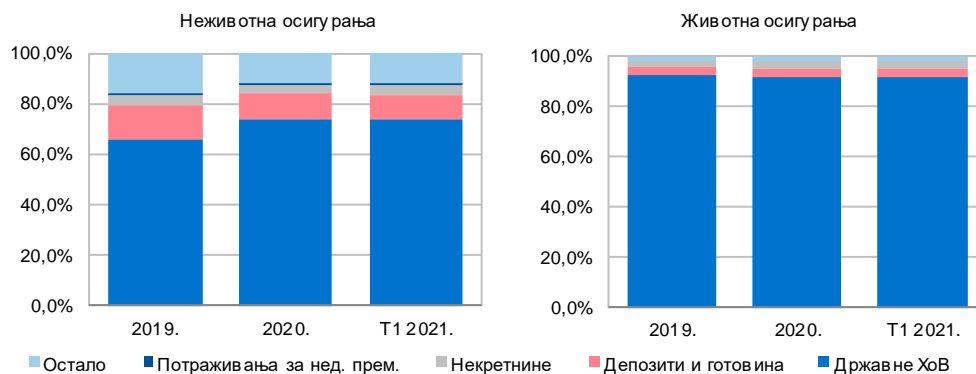
Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведени показатељ благо је смањен, са 5,6% на крају 2020. године на 5,3% на крају Т1 2021. године.

2.3. Инвестирање средстава техничких резерви

Ради обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета, није довољно само формирање адекватног нивоа техничких резерви, већ и улагање средстава техничких резерви на начин који обезбеђује очување и увећање њихове реалне вредности, а ради стварања услова за измирење преузетих обавеза из осигурања у целини и у року и у садашњем, и у будућем периоду. Да би било способно да одговори својим обавезама, друштво је дужно да средства инвестира тако да води рачуна о профилу ризика и лимитима толеранције ризика (квалитативним и квантитативним), примењујући своју инвестициону политику.

У Т1 2021. године, у друштвима за осигурање која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* и у *друштвима за реосигурање* остварено је инвестирање пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине.

Графикон 2.3. Структура инвестирања средстава техничких резерви

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано укупно у Републици Србији за сва друштва за осигурање, средства техничких резерви *неживотних осигурања* у Т1 2021. године највећим делом су била уложена у државне хартије од вредности – 74,0%, а затим у

техничке резерве на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара – 10,1%, депозите код банака и готовину – 9,6% и некретнине – 3,6%, док су потраживања за недоспеле премије бележила учешће од 1,1%. Посматрано у односу на крај претходне године, незнатно се смањило учешће државних хартија од вредности и депозита и готовине, с једне стране, а повећало се учешће техничких резерви на терет саосигуравача, реосигуравача и ретроцесионара (део категорије *Остало* у Графикону 2.3) и некретнина, с друге стране.

У структури инвестирања средстава техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са 92,1%, док улагање у депозите код банака и готовину, као и у некретнине, износи свега 3,2% и 3,1%, респективно.

2.4. Профитабилност

На профитабилност друштава за осигурање указује вредност **комбинованог рација у самопридржају** (однос збира меродавних штета и трошкова спровођења осигурања, у самопридржају према меродавној премији у самопридржају). Вредност овог рација испод 100% указује на способност друштава да из прикупљене премије исплате штете и покрију настале трошкове, док се за вредности овог показатеља изнад 100% претпоставља да друштва при одређивању висине премије узимају у обзир и потенцијалне приходе од инвестирања на финансијском тржишту и тржишту непокретности, што их излаже пре свега тржишним ризицима и ризику неиспуњења обавеза друге уговорне стране. Код друштава за осигурање која се претежно баве пословима неживотних осигурања, вредност комбинованог рација у самопридржају повећана је са 78,2% у Т1 2020. године на 84,2% у Т1 2021. године. На кретање овог рација утицао је раст меродавне премије у самопридржају слабији од раста меродавних штета и трошкова спровођења осигурања, у самопридржају.

2.5. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора водити рачуна и о усклађености средстава и обавеза по рочности, и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

Показатељ усклађености ликвидне активе и обавеза⁷ на нивоу свих друштва за (ре)осигурање, који је у Т1 2021. године износио 159,3%, говори у

⁷ Ликвидна актива у овом извештају обухвата: финансијске пласмане, готовину, депозите код банака и остале непоменуте дугорочне финансијске пласмане, док обавезе обухватају: краткорочне

прилог довољности ликвидних средстава за измирење краткорочних обавеза у сектору осигурања.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима (осигурање од аутоодговорности) на крају Т1 2021. године бавило се 11 друштава за осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године.

Премија осигурања од аутоодговорности у Т1 2021. године порасла је за 7,4% у односу на исти период 2020. године, када је, као последица вируса корона, забележен њен пад од 2,3% у односу на исти период 2019. године.

Концентрација портфеља у овом сегменту смањена је – у Т1 2021. године три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 63,5% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 65,7% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља за Т1 2021. године и за исти период 2020. године издвајају се следеће промене у посматраном периоду:

- На тржишту Републике Србије пословало је 20 друштава за (ре)осигурање, што је непромењено у односу на исти период претходне године, уз повећање броја запослених на 11.529, по стопи од 3,4%;
- Билансна сума сектора осигурања порасла је за 8,0% и износи 324,1 млрд динара;
- Капитал је порастао за 8,1% и износи 78,0 млрд динара;
- Техничке резерве порасле су за 7,9% и износе 213,2 млрд динара, уз остварење инвестирања пуног износа средстава техничких резерви у прописане облике имовине;
- Укупна премија се повећала за 3,2% и износи 27,8 млрд динара;
- Учешће неживотних осигурања од 76,8% у укупној премији и даље је доминантно. Премија неживотних осигурања бележи раст од 3,2%, при чему имовинска осигурања, осигурања моторних возила – каско и добровољно здравствено осигурање расту, као и осигурање од одговорности због употребе моторних возила, које након пада у Т1 2020.

обавезе, пасивна временска разграничења, резервисане штете и друге техничке резерве осигурања до годину дана.

године, као последице пандемије вируса корона, и опоравка у Т2 2020. године, наставља да расте;

- Животна осигурања задржавају непромењено учешће у укупној премији – 23,2%, услед раста једнаког расту премије неживотних осигурања.

Постојећим прописима којима се уређује делатност осигурања у Републици Србији створени су предуслови за значајан корак ка даљој конвергенцији стања сектора осигурања у Републици Србији нивоу развоја тог сектора у ЕУ.

Значајне промене регулаторног оквира у области надзора делатности осигурања тек се очекују с пуним усклађивањем прописа с Директивом о дистрибуцији осигурања и с применом *Солвентности II*.

Директива о дистрибуцији осигурања доноси решења којима се ближе утврђује надзор и управљање производима осигурања, како би се обезбедило да ти производи одговарају стварним потребама корисника. Поред тога, ова директива прописује начин информисања корисника и дистрибуције производа осигурања, чиме се унапређује ниво заштите права и интереса корисника услуге осигурања.

Ефективан режим солвентности који се заснива на изложености ризицима у складу је с развојем у другим деловима финансијског сектора, нарочито банкарским. С тим у вези, ради даљег унапређења регулативе пруденцијалног надзора, у предстојећем периоду планиран је наставак започетих активности на усклађивању с Директивом *Солвентност II*, која ће променити начин квантификације нивоа ризика којима је друштво за (ре)осигурање изложено у свом пословању, а самим тим и начин управљања овим ризицима. Завршетком прве фазе стратешки опредељених активности на имплементацији *Солвентности II* – анализа усклађености регулативе, спровођењем активности у оквиру друге фазе – процена ефеката имплементације, као и преласком на трећу фазу, у којој се спроводи процес усклађивања регулаторног оквира, унапредиће се способност сектора осигурања да одговори на изазове у будућности, а с циљем обезбеђења дугорочне стабилности сектора осигурања и заштите корисника услуга осигурања.

У условима када се читав свет суочава с последицама изазваним пандемијом вируса корона, улога сектора осигурања у пружању заштите грађанима, односно осигураницима и обезбеђење континуитета пружања услуге осигурања још више добијају на значају. У том смислу, Народна банка Србије је предузела низ мера за спречавање, смањење и отклањање негативних ефеката изазваних пандемијом вируса корона, како би се обезбедили права и интереси корисника услуга осигурања и очувала стабилност пословања свих професионалних учесника на тржишту осигурања, односно обезбедио континуитет надзорне функције, што ће наставити и надаље да чини.